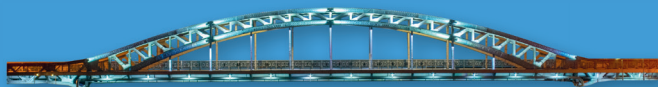

VASILIOS CHALEPLIS
JAN DVOŘÁK | ADAM TOMÁŠ

111
MÍST
V OSTRAVĚ,

KTERÁ
MUSÍTE
VIDĚT

PASEKA

© Emons Verlag GmbH
All rights reserved

111 MÍST V OSTRAVĚ, KTERÁ MUSÍTE VIDĚT

© Jan Dvořák, Vasilios Chaleplis, Adam Tomáš, 2022

Redakce textu Marie Hajdová

Korektura Petr Eliáš

Grafická úprava a sazba Kristýna Šlajchrtová podle předlohy Lübecke |
Naumann | Thoben

Fotografie Jana Macečková, Petr Maceček (s. 81)

Na přední straně obálky most Miloše Sýkory, foto Jana Macečková

Mapy studio Designiq

Topografický podklad OpenStreetMap

Vydalo Nakladatelství Paseka s.r.o. v Praze roku 2022 jako svou 2339. publikaci

Odpovědná redaktorka Barbora Klimtová

Výtvarný a technický redaktor Vojta Sedláček

Tisk FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Vydání první. 240 stran

ISBN 978-80-7637-280-1

Nakladatelství Paseka

Vítkova 286, 186 00 Praha 8 – Karlín

knihy@paseka.cz

**Pa
se
ka**

paseka.cz

[FACEBOOK.COM/PASEKANAKLADATELSTVI](https://facebook.com/pasekanakladatelstvi)

[INSTAGRAM.COM/KNIHYPASEKA](https://instagram.com/knihypaseka)

Předmluva

Ostrava vždy byla černou ovčí republiky. A není se čemu divit. Po staletí budovaný obraz drsného kraje, kde se kult tvrdé práce snoubí s paličatostí jeho obyvatel, je zarytý pod kůží tak hluboko, že už pomalu patří do sféry mýtů. Město se však vyvíjí a s ním je potřeba revidovat i jeho obraz.

Na přelomu tisíciletí došlo k útlumu hutního průmyslu a před Ostravou stál nelehký úkol: najít novou identitu hodnou metropole 21. století. Jakou roli však v této nové etapě bude hrát její industriální minulost? Co se všemi továrnami, hutěmi a komíny? Zbourat je? Přestavět na zábavní parky? Ne. Místa spojená s těžkým průmyslem se stala opečovávanou pýchou, kterou ročně navštíví desítky tisíc turistů. Zatímco ostatní města mají své zámky a katedrály, ostravské památky jsou z režného zdiva, železa a betonu.

Současná Ostrava je dynamicky se rozvíjející město, které se snaží dohnat zbytek Česka. Staré budovy se rekonstruují, nové se stavějí, proluky se zaplňují, řeší se ekologie, zázemí pro sport i kulturu, podpora komunitního života... Ne vždy se to obejde bez kiksů, pofidérních výsledků a šmáček, ale celkově se vše posouvá tím správným směrem. Dopředu.

Asi vás překvapí, že navzdory stereotypům je Ostrava městem zeleně. V centru i na periferii najdete nespočet parků, lesíků a hald, jež přímo vybízejí k toulkám. Ty pak můžete zakončit v některé z moderních kaváren nebo hospod, třeba podél řeky Ostravice. Svě kouzlo ale mají i staré nálevny a bistra, jež pamatují několik režimů.

Největší výzvou, která město ještě čeká, je zastavit úbytek obyvatel, smysluplně stavět a vytvořit atraktivní podmínky pro mladé. Ti totiž bývají na začátku každé změny. Věříme, že k této pozitivní změně může přispět i tento průvodce. Pokusili jsme se v něm co nejvěrněji ukázat Ostravu ze všech (i těch méně lichotivých) úhlů. A to se zdravou dávkou humoru a nadsázky. Snad vám pomůže prozkoumat všechna ostravská zákoutí s úsměvem na tváři.

5__ Bedřiška

Z ghetta moderní místo k bydlení

Pod roztomilou zdobnělinou Bedřiška byste asi čekali cukrárnu nebo dětské brouzdaliště. Omyl, vážení! Jedná se o obytnou osadu v městském obvodu Mariánské Hory a Hulváky. Není to sice klasická destinace, kam byste si vyjeli s rodinkou a strávili tam příjemné nedělní dopoledne, to však neznamená, že nestojí za vaši pozornost.

Je to místo drsné, které již pěknou řádku let odolává nevoli politiků. Osadu v současné době obývají převážně Romové, ale kdysi tomu tak nebylo. Místo původně vzniklo jako kolonie pro horníky, kteří přicházeli do Ostravy za prací. Tehdy se jednalo o ukázkové místo pro bydlení plné zánovních dřevěných finských domků obklopených zelení.

Kolem roku 2004 začal městský obvod do volných bytů v kolonii cíleně sestěhovávat sociálně vykořeněné Romy a tím způsobil, že se neromští obyvatelé začali stěhovat pryč. Po několika aférách se Bedřišce nakonec dostalo celostátní pozornosti. Postupně se kolem ní začali seskupovat sociální aktivisté a spolu s místními iniciovali změnu. A jak to dopadlo?

Dnes má Bedřiška vlastní komunitní centrum, pořádá se tu několik festivalů a vypadá to, že se celá oblast začne postupně revitalizovat. Město si klade za cíl přeměnit ji ve standardní městskou část s hezkým bydlením a zrušit její status vyloučené lokality. Projekt navíc počítá s navýšením počtu obyvatel Bedřišky a se zapojením místní komunity, která zde zůstane bydlet. V době dokončení tohoto průvodce existuje urbanistická studie, která počítá s téměř půlmiliardovou investicí.

Pokud vše půjde podle plánu, z Bedřišky se brzy může stát pozitivní příklad občanské iniciativy a sounáležitosti, a to nejen v Ostravě, ale i v celé České republice. Držíme palce!

Adresa Mariánské hory a Hulváky, 709 00 | **Jak se tam dostat?** Autem nebo tramvají na zastávku Střelnice a pak pěšky. | **Tipy** Lokace zatím není úplně turisticky atraktivní, ale na dobrodružnou procházku fajn.

13 Černý kůň

Uskutečněný sen ostravských gastro podniků

Ve středu města v ulici Nádražní sídlí od roku 2021 první ostravská gastrozóna. Fenomén tolik oblíbený v Praze, Brně, ale zejména v metropolích jako Berlín, Vídeň nebo Budapešť, konečně dorazil i do Moravskoslezského kraje. Nutno dodat, že za to může iniciativa, která šla tzv. odspoda. Tedy ne od vedení města, ale od jeho obyvatel, konkrétně místních podnikatelů v gastrobyznysu.

Jen o pár desítek metrů dál sídlí půvabná hospůdka Sádrový ježek a právě její majitel za celým projektem stojí. Spojil síly s dalšími kolegy z oboru a společně vytvořili street food market, který nazvali Černý kůň, a to podle muralu Skok, který na celé místo shlíží a dotváří jeho kouzlo. Market vznikl v proluce, kterých je centrum našeho města bohužel plné, takto tedy alespoň jedna z nich našla moderní a pro obyvatele příjemné uplatnění. Dlouhodobým cílem radnice je, aby zde vyrostl dům – je tedy možné, že Černý kůň je tady pouze dočasně. Nepochybujeme však o tom, že pokud by měl na stávajícím místě skončit kvůli výstavbě, přesune se jinam, třeba jen o kousek dál. Tento food market si totiž obyvatelé města i jeho návštěvníci oblíbili a zejména labužníci se tu rádi zastavují.

A co že si u Černého koně můžete dát? Najdete tady Dock 2.0, tedy stánek nejoblíbenějšího ostravského baru, dále například Eat meat, Bubblewaffle nebo Farmia (čerstvé ryby, zelenina nebo bylinky pěstované na aquaponických farmách). Občas tu k velké radosti návštěvníků zakotví také dnes již legendární food truck Mutant.

Adresa Nádražní 1553, 702 00 | **Jak se tam dostat?** Je to minutu pěšky od tramvajové zastávky Stodolní, ale dostanete se sem rychle i z Husova sadu. | **Tipy** V pondělky je zavřeno.

25 — Důl Michal

Zachovalé kulisy průmyslu

Tento důlní skanzen je u nás jedním z nejzachovalejších, které neprošly žádnou rozsáhlou přestavbou či revitalizací. Ano, důl je v podstatě ve stejném stavu, v jakém jej opustili havíři. Není to však pouhé průmyslové muzeum. Areál nabízí komentované prohlídky a také se zde pořádají velké expozice renomovaných malířů či hudební festivaly.

Uhlí se tu těžilo přibližně sto čtyřicet let – ale ty časy jsou dávno pryč. Teď si můžete užít vzdělávací procházky či koncerty v prostorách, které sloužily zcela jiným účelům – například staré řetízkové šatny dnes rozeznívá muzika všeho druhu. K těm experimentálnějším počínům pak dotvářejí výtečnou surreální kulisu – staré fáračky totiž stále visí na řetízcích, a to přímo nad hlavami návštěvníků.

Celý areál je napěchovaný starými artefakty, které místy působí jako výjev z hororových filmů. Jeho autenticita je pak přidanou hodnotou celé prohlídky. Dodává místu zvláštní znepokojivost, zároveň vás však naplní i něčím mírumilovným a klidným. Obrovské stroje nehnutě odpočívají ve velkorysých halách jako antické sochy našeho regionu – jako staré monstrózní stroje času, které nás nenásilně vedou do dob minulých.

V areálu se nalézá i hornická hospoda U Cingra – tak se důl v jednom období jmenoval. Podnik je zařízen v historizujícím stylu a díky tomu vypadá jako opravdová havířská hospoda. Doporučujeme během návštěvy tvrdit, že fandíte Baníku, protože pověstná razovitost z některých míst zkrátka nikdy nezmizela.

Adresa Československé armády 413, 715 00 | **Jak se tam dostat?** Nejlépe autem anebo autobusem či trolejbusem na konečnou zastávku Michálkovic. | **Tipy** Kousek odtud je vyhlášený podnik s francouzsko-italskou kuchyní Restaurace 49.

34 Grossmannova vila

Dům s pohnutým osudem

František Grossmann byl ve své době, na počátku 20. století, zřejmě jedním z nejmajetnějších obyvatel tehdejší Ostravy, a proto se roku 1922 rozhodl vybudovat vhodné reprezentativní sídlo jak pro svou rodinu, tak pro svou stavitelskou firmu. Interiéru dominovala nádherná a přepychová, leč konzervativní schodišťová hala s galerií či vyhlídka, na kterou se stoupalo z půdy po točitém schodišti.

V té době se společnosti dařilo a na stavební realizace firmy Grossmann a Fiala můžete během procházky Ostravou narazit dodnes. Mezi ty nejznámější určitě patří dostavba kostela Panny Marie Královny v Mariánských Horách, návrh a výstavba vodárny v Nové Vsi nebo přestavba dolu Michal.

Pak ale přišla hospodářská krize a systém stavitelství na dluh, kdy stavitel platil proces z půjček, ze kterých jej pak dostala platba zákazníka, dopadl na Grossmanna a jeho firmu velmi tvrdě. Dluhy od klientů se nedařilo vymáhat a finanční potíže se neustále prohlubovaly. Stavitel se nakonec pokusil se svou ženou spáchat sebevraždu, a to dokonce dvakrát. Poprvé pistolí a neúspěšně, neboť zakročil Grossmannův bratr, podruhé svítíplynem. Pokojská tehdy objevila pána a paní bezvládně ležet v jejich ložnici. Grossmann byl již mrtev, ale jeho žena Otýlie přežila.

Vila pak v průběhu necelého století prošla řadou velmi nevhodných úprav, které v mnoha případech naprosto zastínily architektonické kvality budovy. Časem pozbyla svého účelu a nacházela nová a nová využití, s čímž přicházely další necitlivé zásahy. Dlouhodobě byla stavba užívána jako mateřská školka a do roku 2005 sloužila školní družině. Poté začala chátrat. Její nejasný osud nabral příznivější obrát v roce 2021, kdy město zahájilo rozsáhlou rekonstrukci. Vile by se tak měla vrátit její původní krása a reprezentativní využití.

Adresa 28. října 131, 702 00 | **Jak se tam dostat?** Vila stojí mezi tramvajovými zastávkami Krajský úřad a Dům energetiky.

36 Heřmanický rybník

Definice ostravské přírody

První psaná zmínka o rybníku v Heřmanicích se datuje k roku 1497. Jeho dnešní podoba je ovšem zcela jiná, a to hlavně kvůli nešetřeným důlním vlivům, které se projevují deformacemi terénu. Od roku 1972 rybník slouží jako dávkovací nádrž slaných důlních vod, díky čemuž je místní voda silně mineralizovaná. Momentálně tuto vodní plochu také hojně okupují sportovní rybáři a pozorovatelé místního ptactva.

Průmyslové zóny a polorozpadlé budovy z minulého století lemující trasu vás utvrdí snad ve všech stereotypních představách o našem městě. Když ale nakonec dojdete k rybníku, nebudete litovat. Genius loci tohoto místa je zvláštním mixem postindustriální krajiny a majestátního kusu přírody. Jedna strana cesty obepínající rybník se krčí pod Heřmanickou haldou, která stále prohořívá a doutná. Na opačné straně cesty se rozprostírá vodní plocha ohraničená bujným porostem rákosu, ze kterého jako by rašily pitoreskní můstky k rybářským posedům levitujícím přímo na vodě. Posedy ve formě miniaturních domečků, které si někteří nájemníci v průběhu let přetvořili na opravdová výletní sídla, neslouží jen k rozjímavému rybolovu, ale také k příležitostným mejdanům.

My, jakožto prostí návštěvníci toužící po úniku z města, můžeme jen tiše závidět a okukovat tu krásu přes všudypřítomnou rákosovou bariéru. Rybník je také stále populárnější mezi fotografy prahnoucími po neobvyklé estetické kulise pro své modelky a modely. Pokud budete během procházky pozorní, objevíte i starou pozorovatelnu, která sloužila nejednomu večírku umělecké mládeže a občas i svému původnímu účelu, tedy pozorování ptáků.

Na ročním období nesejde, všechna čtyři dávají místu osobitý kabát, který nikdy nezklame. Stačí se jen vhodně obléknout a nenechávat po sobě nepořádek.

Adresa Slezská Ostrava, 713 00 | **Jak se tam dostat?** Nejlépe autem, jinak trolejbusem nebo autobusem na zastávku Důl Heřmanice a pak pěšky podél silnice. | **Tipy** Buďte na cestě pěšky opatrní, od zastávky nevede pořádný chodník a kolem jezdí auta.

94__ Snová krajina Kurta Gebauera

Podivné hřiště bez věkového omezení

Na konci 70. let vyhrál zakázku na místní atrakci pro děti tehdy kontroverzní umělec Kurt Gebauer. Ten tvrdí, že „dětské hřiště“ bylo spíše formální zástěrkou. Jeho Minikrajina Fifejdy, jak ji neutrálně nazývá, slouží jako místo pro stimulaci fantazie všech věkových skupin. Gebauer byl údajně svými kolegy považován za podivína, k čemuž přispěl i jeho nezvyklý návrh. Skrze velké úsilí se však realizace povedla a stojí dodnes.

Umělec prohlašoval, že mu konvenční dětská hřiště lezla na nervy, takže si zakázku vyložil po svém a koncipoval ji spíše jako umění v krajíně veřejného prostoru. Problém byl naprosto se vším – od použitých materiálů přes technologie až po osobu hlavního stavbyvedoucího, který Gebauerovi vyhrožoval vězením. V krajíně jsou použity staré telegrafní sloupy i vyřazené železniční pražce a přebytečný materiál ze všech možných staveb, které tehdy probíhaly. V době realizace se už na sídlišti bydlelo a děti si na stavenišťe chodily hrát, takže co nebylo přiděláno napevno, to se ztratilo.

Krajina funguje od poloviny 80. let doteď a proslýchá se, že by měla projít citlivou obnovou pod dohledem svého autora. Od prvního otevření se v ní pár věcí necitlivě předělalo, ale tyto zásahy by se měly generální obnovou odstranit a opravit tak, jak bylo původně zamýšleno. Hřišti se přezdívá také Indiánské městečko a přes lehkou omšelost je stále velmi příjemným místem ke hře i odpočinku.

Adresa Sídliště Fifejdy, 702 00 | [Jak se tam dostat?](#) Z trolejbusové zastávky Sídliště Fifejdy.